

ISSN 2657-3326

MONITOR ASEAN

STYCZEŃ 2020

„Monitor ASEAN” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w państwach Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie. Monitor opracował Mateusz Chatys – młodszy analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR ASEAN

STYCZEŃ 2020

I. STOSUNKI CHINY-ASEAN

1 stycznia: malezyjscy studenci zorganizowali protest przeciwko chińskiej grupie edukacyjnej. Malezyjska Koalicja Studentów Muzułmańskich (Gamis) zorganizowała wiec, w którym wzięło udział ponad 300 studentów, sprzeciwiających się działalności chińskiej grupy edukacyjnej Dong Zong. Grupa sprzeciwiła się wprowadzeniu nauki jawi (zmodyfikowany alfabet arabski używany do zapisywania języka malajskiego), co spotkało się z krytyką muzułmanów zamieszkujących Malezję. Nie doszło do eskalacji protestu, ponieważ prezydent Gamis - Saifullah Baiduri, wezwał do zaprzestania zgromadzenia, które uznane za nielegalne.

1 stycznia: w Malezji zatrzymano 87 obywateli Chin podejrzanych o oszustwa inwestycyjne. Departament imigracyjny poinformował o przeprowadzeniu przez organy ścigania serii przeszukań i kontroli w mieście Puchong, w wyniku których zatrzymano 79 mężczyzn i 8 kobiet posiadających chińskie obywatelstwo. Podczas prowadzenia czynności zatrzymano 33 laptopy i 203 telefony komórkowe, ponieważ zatrzymani są podejrzani o przestępstwa inwestycyjne oraz nielegalny handel walutami i kryptowalutami.

1 stycznia: Indonezja stanowczo odrzuciła chińskie roszczenia na Morzu Południowochińskim. Głównym powodem interwencji Dżakarty był fakt, iż chiński statek straży przybrzeżnej wpłynął na wody w pobliżu wysp Natuna, które znajdują się w obrębie indonezyjskiej wyłącznej strefy ekonomicznej. Naruszenie spotkało się z oficjalnym protestem i wezwaniem chińskiego ambasadora w Indonezji do złożenia wyjaśnień. Ministerstwo spraw zagranicznych największego państwa Azji Południowo-Wschodniej powołując się na konwencję Narodów Zjednoczonych o prawie morza z 1982 roku wezwało Chiny do powołania się na przepisy, które ich zdaniem pozwalają chińskim statkom na działalność na indonezyjskich wodach. Rzecznik chińskiego MSZ - Geng Shuang, powiedział, że Chiny sprawują

FILIPINY GROŻĄ WYCOFANIEM SIĘ Z VISITING FORCE AGREEMENT

Rodrigo Duterte wezwał Stany Zjednoczone do ponownego rozpatrzenia wizy dla senatora Ronald delo Rosa, grożąc poważnymi konsekwencjami w przypadku odmowy. Zapowiedział bowiem, iż przestanie honorować umowę umożliwiającą stacjonowanie amerykańskich wojsk na Filipinach (Visiting Forces Agreement) zawartą w 1999 roku.

kontrolę nad wyspami archipelagu Spratly, a co za tym idzie zarówno chińskie jak i indonezyjskie statki mogą prowadzi na tym obszarze połowy. Resort spraw zagranicznych Indonezji podkreślił, iż choć nie są częścią sporu terytorialnego na Morzu Południowochińskim, to jednak sprawują jurysdykcję nad wyspami Natuna i wodami znajdującymi się na północ od tych wysp.

3 stycznia: Malezja podtrzymuje swoje stanowisko w sprawie przedłużonego szelfu kontynentalnego wbrew sprzeciwu Chin. Minister spraw zagranicznych - Saifuddin Abdullah, w wywiadzie prasowym stwierdził, że rząd spodziewał się sprzeciwu ze strony Pekinu na wiadomość o złożeniu oświadczenia w sprawie przedłużenia szelfu kontynentalnego kraju od najbardziej wysuniętego na północ punktu Borneo. Zapewnił także, iż wszystkie działania Malezji są zgodne z UNCLOS, a co za tym idzie Chiny (jako sygnatariusz) nie powinny podważać decyzji zgodnych z prawem międzynarodowym. Na pytanie o obawy odnośnie potencjalnych sankcji ze strony Pekinu, odpowiedział, iż gdyby takie były to oświadczenie nie zostałoby złożone na obradach Komisji ds. Granic Szelfu Kontynentalnego ONZ.

6 stycznia: Indonezja zwiększa liczbę swoich rybaków na wodach wokół wysp Natuna. Minister koordynujący ds. politycznych, prawnych i bezpieczeństwa - Mahfud MD, poinformował o wysłaniu ponad 120 rybaków z północnego wybrzeża Jawy na łowiska wokół wysp Natuna, w celu zabezpieczenia swoich praw do wyłącznej strefy ekonomicznej, która została naruszona przez chińskie jednostki. Zwiększona obecność cywilnych jednostek na tym obszarze ma uniemożliwić całkowitą blokadę regionu przez Chiny. Pekin cały czas usprawiedliwia swoje roszczenia na Morzu Południowochińskim „prawami historycznymi”, które nie są wystarczającym argumentem wobec UNCLOS, na który powołują się pozostałe państwa Azji Południowo-Wschodniej.

6 stycznia: Indonezja wysłała cztery dodatkowe okręty wojenne w region wysp Natuna w odpowiedzi na chińską działalność. Oficer do spraw publicznych w Pierwszym Dowództwie Floty Indonezyjskiej Marynarki Wojennej - Fajar Tri Rohadi, poinformował o zwiększeniu liczby okrętów bojowych w regionie Natuna do ośmiu. Oprócz tego indonezyjskie siły powietrzne również patrolują sporne terytorium. Na wodach wokół wysp Natuna przebywają chińskie statki rybackie, ale zauważono również łodzie straży przybrzeżnej.

7 stycznia: wkrótce odbędzie się kolejne spotkanie w sprawie wspólnego wydobycia surowców naturalnych przez Chiny i Filipiny. Podczas ostatniego spotkania komitetu ds. wydobycia ropy naftowej i gazu ziemnego w październiku ubiegłego roku, przedstawiciele obu państw nie mogli dojść do porozumienia na podstawie których regulacji powinna się odbyć współpraca. Podobny impas prawny przyczynił się do zatrzymania prac nad proponowaną umową dotyczącą poszukiwania ropy naftowej w 2011 roku pomiędzy Pekinem a administracją byłego prezydenta Benigno Aquino III. Filipiński senator - Sherwin Gatchalian, pełniący funkcję przewodniczącego w senackiej komisji ds. energetyki stwierdził, że obie strony powinny dojść jak najszybciej do porozumienia, żeby wysłać odpowiedni przekaz światu. Między innymi w tej sprawie nowy chiński ambasador na Filipinach - Huang Xilian, spotkał się z ministrem spraw zagranicznych - Teodoro Locsin, na początku stycznia.

7 stycznia: Chiny wykorzystują straż przybrzeżną w napięciach z Indonezją. Zgodnie z informacjami podanymi przez Marine Traffic, dwa statki straży przybrzeżnej wypłynęły z rafy Fiery Cross w kierunku wód wokół wysp Natuna, gdzie kilkadziesiąt chińskich kutrów rybackich narusza wyłączną strefę ekonomiczną Indonezji. Działania Chin można rozpatrywać jako odpowiedź na wysłanie przez rząd w Dżakarcie czterech statków marynarki wojennej w okolice spornego obszaru.

7 stycznia: indonezyjskie samoloty bojowe patrolują obszar nad wyspami Natuna. Rzecznik sił powietrznych Indonezji - Fajar Adriyanto, poinformował o wysłaniu czterech myśliwców F-16 w obszar, będący przedmiotem napięć z Chinami od połowy grudnia ubiegłego roku, kiedy chińskie kutry rybackie w towarzystwie statku straży przybrzeżnej wpłynęły na wody wyłącznej strefy ekonomicznej. Fajar Adriyanto dodał, że samoloty pełnią rutynową misję patrolową, a ich działania nie są nakierowane na eskalację napięć w relacjach dwustronnych. Z kolei rzecznik chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych – Geng Shuang, poinformował o utworzeniu dyplomatycznych kanałów komunikacyjnych z Indonezją, aby zapobiec ewentualnym nieporozumieniom.

8 stycznia: prezydent Indonezji odwiedził jedną z wysp w pobliżu, której Chiny zwiększyły swoją obecność. Prezydent Joko Widodo odwiedził wyspę Natuna Besar, gdzie podkreślił przynależność wszystkich wysp do Indonezji. Zwrócił uwagę, że wydzielone zostały na nich dzielnice, które są zarządzane przez wyznaczonych gubernatorów, a co za tym idzie wszystkie warunki formalne są spełnione. Mimo tego, że Chiny nie zgłaszają praw do wysp samych w sobie to zdaniem Pekinu chińskie kutry rybackie mają prawo do połowów na wodach wokół wysp, zgodnie z linią dziewięciu kresek. W 2017 roku Indonezja zmieniła jednak nazwę północnego krańca swojej wyłącznej strefy ekonomicznej na Morzu Południowochińskim na Morze Północnonatuńskie w ramach odpierania ambicji terytorialnych Chin.

9 stycznia: chińskie statki nadal są obecne na wodach wokół wyspy Thitu. Szef zachodniego dowództwa - wiceadmirał Rene Medina, poinformował o 38 chińskich łodziach znajdujących się na zachodzie Morza Filipińskiego (część Morza Południowochińskiego) w pobliżu wyspy Thitu. Jest to jedyna wyspa w archipelagu Spratly, znajdująca się pod zwierzchnictwem Filipin, na której jest obecny personel cywilny. Według informacji przedstawicieli wojska nie została wykryta aktywność chińskich statków w pobliżu innych wysp, takich jak Kota czy Panata. Zainteresowanie Pekinu wyspą Thitu wyraźnie wzrosło w 2018 roku, po tym jak rozpoczęto budowę rampy na plaży oraz portu. W ubiegłym roku rząd w Manili złożył kilka oficjalnych protestów w sprawie chińskiej obecności w okolicach Thitu.

12 stycznia: chińskie statki wycofują się z wyłącznej strefy ekonomicznej Indonezji. Po wizycie prezydenta Joko Widodo na wyspie Natuna Besar, gdzie wezwał do egzekwowania suwerennych praw Indonezji do eksploatacji zasobów morskich w wyłącznej strefie ekonomicznej (WSE) kraju, zauważono wycofanie się 30 chińskich kutrów rybackich do granicy WSE. Gubernator wysp Riau - Isdianto, pod zwierzchnictwem, którego znajdują się również wyspy Natuna

poinformował, że wycofanie chińskich jednostek nie wpłynie na wycofanie indonezyjskich statków z regionu. Dowódca pierwszego wspólnego dowództwa obrony (Kogabwilhan) - kontradmirał Yudo Margono, dodał, że marynarka będzie stacjonowała wokół wysp Natuna przez najbliższy rok, a myśliwce nadal są w stanie gotowości w bazie sił powietrznych Natuna.

13 stycznia: straż przybrzeżna z Chin złożyła pierwszą w historii oficjalną wizytę na Filipinach. Statek chińskiej straży przybrzeżnej - CCG 5204, pod dowództwem generała Wang Zhongcai'a zacumował w porcie w Manili. Chińscy marynarze wezmą udział w ćwiczenia z filipińską strażą przybrzeżną. Admirał Joel Garcia poinformował, że wizyta i ćwiczenia były chińską inicjatywą, mającą na celu wzmocnienie przyjaznych relacji między państwami. Spotkanie w ramach Wspólnego Komitetu Straży Przybrzeżnej (JCGC) odbyło się po raz trzeci natomiast sam komitet został utworzony w 2017 roku na mocy porozumienia między Rodrigo Duterte i Xi Jinping'iem podczas spotkania w Pekinie w 2016 roku.

15 stycznia: chińska delegacja złożyła wizytę w Wietnamie. Przedstawiciel Sekretariatu Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Wietnamu - Trần Quốc Vụông, przyjął w Hanoi chińską delegację, na czele której stanął Song Tao, pełniący funkcję dyrektora departamentu ds. międzynarodowych w Komitecie Centralnym Komunistycznej Partii Chin. Politycy obu państw wezwali do zacieśnienia współpracy, zwłaszcza jeżeli chodzi o wymianę międzyludzka na najwyższych stanowiskach. Trần Quốc Vụông zwrócił jednak uwagę na potrzebę opracowania mechanizmów rozwiązywania sporów w sposób pokojowy i zgodny z prawem międzynarodowym. Było to najprawdopodobniej nawiązanie do sporu terytorialnego na Morzu Południowochińskim. Tematem rozmów były także przygotowania do obchodów 70. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między państwami, przypadającej na 2020 rok.

16 stycznia: rozpoczęła się 90. edycja wspólnego patrolu na rzece Mekong. Chiny, Laos, Birma i Tajlandia wzięły udział w kolejnej edycji patrolu wzdłuż rzeki Mekong, mającego na celu przeciwdziałanie zorganizowanej działalności przestępczej. Organy ścigania z czterech państw rozpoczęły operację w porcie Jingha w autonomicznej prefekturze Xishuangbanna Dai w prowincji Yunnan w południowo-zachodniej części Chin. W ciągu sześciu dni trwania patrolu zrealizowane zostaną kontrole i inspekcje na statkach. Od grudnia 2011 kiedy pierwsza edycja została zorganizowana, wzięło w niej udział 13 943 przedstawicieli organów ścigania i 738 statków, a patrole objęły swoim zasięgiem 46 000 km.

17 stycznia: prezydent Chin złożył pierwszą oficjalną wizytę w Birmie. W trakcie wizyty odbył spotkanie z radczynią stanu – Aung San Suu Kyi. Spotkanie polityków zostało zwieńczone podpisaniem 33 dokumentów, wśród których znalazły się protokoły ustaleń, listy intencyjne i różnego rodzaju protokoły. Do jednych z najistotniejszych dokumentów z pewnością trzeba zaliczyć umowę koncesyjną oraz porozumienie odnośnie udziałów w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Kyaukphyu, zakładającej budowę portu, który przyczyni się do zwiększenia obecności Chin w rejonie Oceanu Indyjskiego. Inwestycja jest także głównym elementem korytarza gospodarczego Chiny-Birma, będącego z kolei częścią inicjatywy Pasa i Szlaku. Trzydzieściprotołów ustaleń ma na celu zacieśnienie współpracy dwustronnej w różnego rodzaju sektorach,

zwłaszcza budowlanym poprzez rozbudowę birmańskiej infrastruktury. Oprócz tego liderzy obu stron zgodzili się na przyspieszenie negocjacji dotyczących opracowania ostatecznej wersji umowy ramowej o handlu transgranicznym, usprawniającej wymianę towarów w strefie współpracy ekonomicznej Ruili-Muse. Protokoły przewidują podpisanie umowy o regionach partnerskich Yunnan-Rangun, a także usprawnienie lokalnej współpracy na linii Yunnan-Mandalaj w ramach korytarza gospodarczego. Z kolei w siedmiu listach intencyjnych Chin zgodziły się między innymi na dostarczenie birmańskiej policji siedmiu łodzi patrolowych, przeprowadzenie studium wykonalności trzyletniego projektu rozwoju stref przygranicznych, utworzenie centrum kontroli jakości produktów spożywczych, przesiedlenie części mieszkańców stanu Kachin z obszaru inwestycyjnego, zrealizowanie projektu urbanistycznego w Rangun oraz przyspieszenie prac nad projektem energetycznym Meel-lin-gyaing. Przedstawiciele Birmy i Chin nigdy nie podpisali tak wielu dokumentów podczas jednego spotkania. Do tej pory najbardziej owocną wizytą dla relacji bilateralnych była wizyta wicepremiera Wu Yi z 2004 roku, kiedy podpisano 21 umów.

20 stycznia: malezyjska stolica dąży do przyciągnięcia większej ilości inwestycji z Chin.

Rządowa Agencja Promocji Inwestycji – InvestKL, planuje w ciągu dwóch lat przyciągnąć chińskie inwestycje w wysokości 2,46 mld USD za pośrednictwem specjalnego kanału inwestycyjnego (China Special Channel). Podpisano w tym celu porozumienie z lokalnym oddziałem chińskiej Izby Gospodarczej. Prezes InvestKL - Michael Yam, poinformował, że CSC będzie pełnił funkcję pośrednika między przedsiębiorstwami z obu państw, aby jak najbardziej usprawnić proces pozyskiwania nowych inwestycji. Największy nacisk będzie położony na sektory technologii konsumenckich, inteligentnych technologii, energii odnawialnej, technologii medycznej, urządzeń medycznych, elektrotechniki i elektroniki, inżynierii mechanicznej, chemicznej i lotniczej. Pierwsze wzmianki o CSC pojawiły się w październiku 2019 roku, kiedy minister finansów Malezji - Lim Guan Eng, przedstawiał budżet na 2020 rok.

20 stycznia: ASEAN jest gotowe do podniesienia strategicznego partnerstwa Chin-ASEAN na wyższy poziom.

Podczas zatwierdzenia nowego ambasadora Chin przy ASEAN - Deng Xijun, w sekretariacie stowarzyszenia, sekretarz generalny ASEAN - Lim Jock Hoi, podkreślił chęć dalszego wzmocnienia współpracy między stronami. Zwrócił uwagę na duże postępy w rozwijaniu relacji dwustronnych. Z kolei Deng Xijun zapowiedział dążenie do osiągnięcia kolejnego etapu wszechstronnej współpracy, tym bardziej, że w przyszłym roku przypada 30. rocznica rozpoczęcia dialogu Chin-ASEAN.

22 stycznia: odbyło się pierwsze spotkanie międzyrządowego wspólnego komitetu sterującego Chin-Brunei.

W Pekinie doszło do pierwszego spotkania międzyrządowego wspólnego komitetu sterującego, w którym wzięli udział minister spraw zagranicznych ChRL – Wang Yi oraz jego odpowiednik z Brunei - Dato Paduka Haji Erywan bin Pehin Yusof. Obie strony zgodziły się na wzmocnienie wzajemnie korzystnej współpracy w dziesięciu obszarach, takich jak gospodarka i handel czy eksploatacja zasobów morskich. Ponadto powołano kilka grup roboczych, mających za zadanie pogłębienie relacji bilateralnych między państwami. Minister Erywan podkreślił respektowanie przez Brunei polityki jednych Chin i zadeklarował chęć dalszej współpracy

w inicjatywie Pasa i Szlaku oraz pracach na rzecz opracowania Kodeksu Postępowania na Morzu Południowochińskim wspólnie z ASEAN.

23 stycznia: Chiny udzieliły wsparcia finansowego Filipinom po wybuchu wulkanu. Chiński ambasador na Filipinach - Huang Xilian, przekazał podsekretarzowi w ministerstwie spraw zagranicznych Filipin czek na kwotę 144 tys. USD na rzecz ofiar i poszkodowanych w wyniku erupcji wulkanu Taal. Oprócz pomocy finansowej Chiny wysłały transportu niezbędnych rzeczy, takich jak maski na twarz i żywność.

24 stycznia: Chiny stały się największym źródłem inwestycji zagranicznych w Tajlandii. Zgodnie z najnowszymi danymi chińskie inwestycje w Tajlandii w 2019 roku wzrosły ponad pięciokrotnie do kwoty 8,6 mld USD w porównaniu do 2018 roku. Tym samym Japonia spadła pod tym względem na drugie miejsce w rankingu. Jest to kolejny przykład pozytywnych skutków wojny handlowej USA-Chiny, dla regionu Azji Południowo-Wschodniej. Co prawda rząd Tajlandii poinformował o pierwszym od czterech lat spadku eksportu do Chin o 3,8% do kwoty 29,1 mld USD, ale uważa się, że po zwiększeniu produkcji nowych chińskich zakładów produkcyjnych w Tajlandii eksport zacznie wzrastać. Prezes Izby Handlowej Tajlandia-Chiny - Jitti Tangsithpakdi, potwierdził informacje, iż w ciągu dwóch ostatnich lat duża liczba chińskich firm – chcąc uniknąć amerykańskich ceł – otworzyła swoje fabryki w innych państwach regionu, w tym w Tajlandii. Główny deweloper tajskich stref przemysłowych - Amata Corp., poinformował o ponad 100 chińskich fabrykach we wschodnim korytarzu gospodarczym. Zgodnie z raportem Thai Trade Centre jako pierwsze swoją linię produkcyjną przenieśli firmy produkujące opony np. Shandong Linglong Tire. Tajski think-tank Kasikorn Research Center prognozuje, że eksport opon do USA może zwiększyć się o 19% co będzie odpowiadało zwiększeniu zysków o dodatkowe 2,5 mld USD w 2020 roku.

27 stycznia: Indonezja rozważa restrykcje importowe z Chin w związku z koronawirusem. Minister handlu - Agus Suparmanto, poinformował na konferencji prasowej o konsultacjach prowadzonych między jego resortem a ministerstwem zdrowia w sprawie ewentualnych restrykcji na import z Chin w celu uniemożliwienia przedostania się koronawirusa do Indonezji. Wszelkie ograniczenia importowe mogą jednak utrudnić pracę lokalnym importerom, ponieważ Chiny są głównym źródłem importu Indonezji. Minister rolnictwa - Syahrul Yasin Limpo, poinformował, że jego resort wzmocnił nadzór poprzez zaostrzenie procedur kontrolnych wszystkich importowanych produktów. Indonezyjski urząd statystyczny podkreślił, że import produktów spożywczych z Chin wyraźnie wzrósł w ostatnim czasie, stąd, jeżeli korona wirus nie zostanie szybko opanowany, może doprowadzić do poważnych szkód gospodarczych obu państw.

28 stycznia: oficerowie marynarki wojennej w Tajlandii opuścili Wuhan przed zamknięciem miasta. Rzecznik marynarki wojennej - Prachachart Sirisawat, poinformował o powrocie 20 oficerów z Wuhan opanowanego epidemią koronawirusa. Delegacja, na czele której stał – kapitan Witthaya Panphoka, miała wziąć udział w wizytacji w chińskiej stoczni, gdzie China Ship Building Industry Corporation buduje łódź podwodną dla tajskiej marynarki wojennej, ale została

zamknięta w związku z rozprzestrzeniającym się wirusem. Żaden członek delegacji nie został zarażony chorobą.

28 stycznia: ograniczenia w podróżowaniu na linii Chiny-Malezja nie wpłynęły na relacje dwustronne. Specjalny wysłannik Malezji do Chin - Tan Kok Wai, zapewnił o braku jakichkolwiek negatywnych skutków związanych z wstrzymaniem wydawania wiz do Chin i ograniczenia przyjmowania turystów z chińskich prowincji Hubei. Dodał również, że Pekin wydał własne ograniczenia na te dwie prowincje, a co za tym idzie malezyjskie restrykcje nie spowodują pogorszenia relacji dwustronnych. Epidemia koronawirusa może jednak odbić się na tegorocznych wynikach związanych z liczbą turystów, co będzie miało przełożenie na niższe zyski tego sektora gospodarki.

30 stycznia: Kambodża nie ewakuuje swoich obywateli z Chin. Podczas swojego wystąpienia premier Hun Sen stwierdził, że zarówno studenci jak i personel dyplomatyczny nie zostaną ewakuowani z Chin. Nie wstrzymano również przylotów samolotów z Chin do Kambodży (oprócz Wuhan, ale zawieszenie lotów z tego miasta było decyzją rządu chińskiego), ponieważ zdaniem premiera wpłynęłoby to negatywnie na gospodarkę kraju. Istnieje bowiem ryzyko, że Chińczycy biznesmeni zniechęciliby się do dalszej współpracy z Kambodżą, a także wpłynęłoby to na spadek liczby turystów z Chin. Premier uargumentował swoje stanowisko troską o przyszłość kambodżańskich studentów, którzy mogliby utracić stypendia naukowe w Chinach. Dodał także, iż w ten sposób Kambodża solidaryzuje się z Chinami w trudnym okresie. Podkreślił też, że rząd w Pekinie panuje nad sytuacją, a opieka zdrowotna w Państwie Środka stoi na wysokim poziomie.

30 stycznia: Wietnam wstrzymał wydawanie wiz dla turystów z Chin w związku z koronawirusem. Kolejny przypadek ludzi zarażonych koronawirusem w Azji Południowo-Wschodniej wpłynęły na decyzję rządu w Hanoi o wstrzymaniu procesu wizowego dla chińskich turystów. W ubiegłym roku Chińczycy stanowili 1/3 wszystkich turystów w Wietnamie. Na chwilę obecną w Wietnamie zanotowano trzy przypadki osób chorych. Dwie z nich leczone są w szpitalu w stolicy kraju. Natomiast trzecia w północnej prowincji Thanh Hoa, oddalonej o 160 km od Hanoi. Państwowa agencja informacyjna Wietnamu podała również wiadomość o wstrzymaniu importu i eksportu z Chinami na przejściach granicznych do 9 lutego.

31 stycznia: pracownicy z Wuhan nie wrócą do pracy nad szybką kolejną na wschodnim wybrzeżu Malezji. Prezes Malaysia Rail Link - Darwis Abdul Razak, poinformował o wydaniu zakazu powrotu dla 13 chińskich pracowników, którzy wrócili do Chin na obchody Nowego Roku. Wszyscy robotnicy pochodzą z Wuhan gdzie znajduje się ognisko koronawirusa i brali udział w budowie szybkiej linii kolei na wschodnim wybrzeżu Malezji, będącej jednym z głównych chińskich projektów w tym kraju w ramach inicjatywy Pasa i Szlaku. Malezyjskie ministerstwo zasobów ludzkich ogłosiło o przyznaniu urlopów wszystkim pracownikom z Chin zaangażowanych w projekt kolei. Zachęcono jednocześnie chińskiego kontrahenta - China Communications Construction Co Ltd., do wypłacania pensji swoim pracownikom, aż do ustabilizowania sytuacji

i opanowania choroby. Zgodnie z oficjalnymi doniesieniami 30% pracowników zaangażowanych w realizację projektu pochodziło z Chin.

II. POLITYKA W ASEAN

2 stycznia: Filipiny wyznaczyły nowego zwierzchnika sił zbrojnych kraju. Prezydent Rodrigo Duterte wyznaczył na dowódcę armii byłego oficera służb wywiadowczych i byłego dowódcę wschodniego dowództwa Mindanao – generał broni Felimon Santos. Generał Noel Clement został zastąpiony, ponieważ osiągnął wiek emerytalny – 58 lat.

3 stycznia: Malezja planuje ponownie otworzyć swoją ambasadę w Korei Północnej. Minister spraw zagranicznych - Saifuddin Abdullah, podczas konferencji prasowej przedstawił listę zadań, które resort chce zrealizować w 2020 roku. Wśród nich znalazł się punkt o otwarciu ambasady w Pjongyangu, a co za tym idzie ożywieniu relacji dwustronnych po tym jak brat obecnego lidera – Kim Dzong Un'a, został zamordowany niemal trzy lata temu na lotnisku w Kuala Lumpur. W ten sposób malezyjski rząd chce się również przyczynić do wznowienia rozmów Stany Zjednoczone-Korea Północna. Minister dodał także, iż niektóre sankcje ONZ przeciwko Korei Północnej powinny zostać wycofane. Saifuddin Abdullah zawarł też w planach otwarcie konsulatu generalnego w Turcji i mianowanie konsulów honorowych w Iraku, Libii i Jemenie.

6 stycznia: stosunki gospodarcze Wietnamu i Kambodży umacniają się na przestrzeni ostatnich lat. Wietnamski ambasador - Vu Quang Minh, poinformował o wzmacniającej się współpracy handlowej między stronami. Łączna wartość handlu dwustronnego w 2018 roku wyniosła 4,704 mld USD, czyli zanotowano wzrost o 23,8% w porównaniu do 2017 roku. Z kolei w ciągu jedenastu miesięcy ubiegłego roku handle osiągnął poziom 4,8 mld USD, co świadczy o wzroście o 13,8% w porównaniu do analogicznego okresu z 2018 roku. W ciągu pierwszych pięciu miesięcy 2019 roku Kambodżą zatwierdziła trzy projekty inwestycyjne na kwotę 530 tys. USD. Natomiast kolejne trzy zwiększyły tę kwotę do 37,5 mln USD. W rezultacie Wietnam jest trzecim największym partnerem handlowym Kambodży, którego firmy zainwestowały 50 mln USD od września ubiegłego roku. W ubiegłym miesiącu Hun Sen wezwał nawet do utworzenia specjalnej strefy ekonomicznej wzdłuż granicy między państwami, żeby pobudzić wymianę transgraniczną.

6 stycznia: Tajlandia dąży do ograniczenia swojej zależności od niedoboru ropy naftowej. Minister ds. Energii - Sontirat Sontijirawong, zwołał spotkanie w sprawie rosnącej ceny ropy naftowej, spowodowanej napięciami w relacjach Stany Zjednoczone – Iran. Tajlandia cały czas dąży do ograniczenia importu ropy z Bliskiego Wschodu, ze względu na niestabilną sytuację w tym regionie, co często przekłada się na wzrost cen surowców. Podobne spotkanie zwołano we wrześniu ubiegłego roku, po ataku na rafinerię w Arabii Saudyjskiej. Przed tymi wydarzeniami 74% całkowitego zapotrzebowania kraju na surowce energetyczne kraju pochodziło z tego regionu, ale udało się zmniejszyć import do 50% całkowitego zapotrzebowania. Obecnie import opiera się na zachodniej Afryce i Stanach Zjednoczonych.

6 stycznia: Filipiny rozważają ewakuację obywateli z Bliskiego Wschodu. Prezydent Rodrigo Duterte spotkał się z przedstawicielami wojska, żeby przeanalizować skutki amerykańskiego ataku, w którym zabity został generał Qassem Soleimani. Według rządowych informacji w Iraku przebywa 6000 obywateli Filipin, a w Iranie 1600. Filipińskie siły zbrojne zadeklarowały możliwość wykorzystania statku desantowego BRP Davao del Sur (LD-602) oraz eskorty w postaci łodzi patrolowej klasy Del Pilar do ewakuacji obywateli drogą morską. W razie potrzeby siły powietrzne dysponują samolotem towarowym C-130 i dwoma samolotami transportowymi C-295, które mogłyby wesprzeć ewentualną ewakuację.

6 stycznia: wiceprezydent Filipin atakuje kampanię antynarkotykową prezydenta. Wiceprezydent - Leni Robredo, krytykuje szandarowy program zwalczania przestępczości narkotykowej, który Rodrigo Duterte wdrożył w życie zaraz po objęciu prezydentury w 2016 roku. Według doniesień policji podczas operacji antynarkotykowych zginęło kilka tysięcy osób (według nieoficjalnych kilkadziesiąt). Wiceprezydent twierdzi, że walka z handlarzami narkotyków nie ma w ogóle przełożenia na podaż, która według niej nie spadała nawet o 1% w przypadku metamfetaminy. Powołując się na dane policji, Leni Robredo stwierdziła, że roczne konfiskaty narkotyku w ciągu ostatnich trzech lat były w zakresie około 1000 kg, w porównaniu z szacowanym zużyciem 3000 kg tygodniowo, co przekłada się na 156 ton rocznie, o wartości około 25 mld USD. Zgodnie z szacunkami Biura Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości handel metamfetaminą w regionie Azji i Pacyfiku był wart 61,4 mld USD w 2018 roku.

6 stycznia: japoński szef dyplomacji rozpoczął w Wietnamie swoją podróż po Azji Południowo-Wschodniej. Toshimitsu Motegi został zaprzysiężony na ministra spraw zagranicznych we wrześniu ubiegłego roku. Właśnie rozpoczął swoją podróż, podczas której oprócz Wietnamu odwiedzi jeszcze Tajlandię, Filipiny i Indonezję. W Hanoi spotkał się ze swoim odpowiednikiem - Pham Binh Minh, z którym nie tylko poruszył temat znaczenia swobody żeglugi na Morzu Południowochińskim, ale uzgodnili także wspólne działania na rzecz wolnego i otwartego Indo-Pacyfiku. Politycy zgodzili się również na intensyfikację działań, mających na celu zwiększenie ilości wietnamskich pracowników fizycznych w Japonii, dzięki czemu będą mogli zdobyć doświadczenie i umiejętności. Wizyta została zwieńczona spotkaniem z premierem - Nguyen Xuan Phuc, z którym podpisana została umowa na udzielenie niskooprocentowanej pożyczki na kwotę 110 mln USD, na rozbudowę infrastruktury wzdłuż zatoki Ha Long, będącej popularną lokalizacją turystyczną.

8 stycznia: Filipiny wezwały swoich obywateli do ewakuacji z Bliskiego Wschodu. Po ataku odwetowym Iranu na Stanach Zjednoczonych za zabicie generała Qassema Soleimani'ego, rząd w Manili wezwał do opuszczenia Bliskiego Wschodu przed dalszą eskalacją konfliktu. Według danych filipińskiego ministerstwa pracy ponad 30 tys. obywateli jest zatrudnionych w Libanie, 1600 w Iraku i ponad 1000 w Iranie. Straż przybrzeżna Filipin zleciła załodze nowo zakupionej łodzi patrolowej z Francji popłynięcie do Omanu i Dubaju w celu ewakuacji zdecydowanych na wyjazd osób. Z kolei minister obrony - Delfin Lorenzana poinformował o planach wysłania dwóch batalionów żołnierzy do Iraku w celu pomocy w ewakuacji obywateli. Zgodnie

z oświadczeniem ministra spraw zagranicznych - Teodoro Locsin, żaden Filipińczyk nie został ranny w wyniku ataku odwetowego Iranu na obszarze Iraku.

9 stycznia: w Wietnamie odbyło się spotkanie robocze poświęcone kwestiom związanym z obronnością. W Da Nang spotkali się specjaliści z zakresu obronności, przedstawiciele ministerstw obrony oraz Sekretariatu ASEAN, aby omówić wyzwania stojące przed stowarzyszeniem w najbliższym roku. Na spotkaniu został również opracowany szczegółowy plan najbliższych spotkań na wysokim szczeblu takich jak 14. szczyt ministrów obrony ASEAN i 7. szczyt ministrów obrony ASEAN+. Jedną z propozycji, która padła na spotkaniu jest umieszczenie flagi ASEAN obok flag ONZ i danego państwa uczestniczącego w misjach pokojowych.

10 stycznia: Indonezja wzmocni współpracę z Japonią na Morzu Południowochińskim. Wobec wzrostu napięć między Indonezją i Chinami w ostatnim czasie, ministrowie spraw zagranicznych Indonezji i Japonii uzgodnili w Dżakarcie warunki rozwoju współpracy na obszarze Morza Południowochińskiego. Toshimitsu Motegi zadeklarował chęć inwestycji rządu w Tokio w najdalej wysunięte na północ indonezyjskie wyspy. Pod koniec ubiegłego roku zakończono prace nad pierwszym etapem Zintegrowanego Centrum Morskiego i Rybołówstwa Natuna, w związku z czym Japonia wyraziła chęć inwestycji w drugi etap projektu. Przewidywana jest również współpraca gospodarcza obejmująca inne wyspy, posiadające duży potencjał do połowów tuńczyka i innych rodzajów ryb na eksport do Japonii, która jest największym importerem indonezyjskiego tuńczyka. Ponadto Japonia zaoferowała wsparcie techniczne straży przybrzeżnej, a także zaproponowano organizację w najbliższym czasie spotkania 2+2 obejmującego ministrów obrony i spraw zagranicznych obu państw.

10 stycznia: Stany Zjednoczone zatwierdziły sprzedaż samolotów F-35B do Singapuru. Agencja Współpracy w zakresie Bezpieczeństwa Obronnego USA poinformowała o decyzji Departamentu Stanu, który zatwierdził sprzedaż 12 myśliwców F-35B i związanego z nimi sprzętu do Singapuru o szacowanym koszcie 2,75 mld USD. W ten sposób Singapur rozpoczął modernizację swoich sił powietrznych, zdominowanych przez samoloty bojowe F-16. Ministerstwo obrony Singapuru poinformowało, że formalne warunki zakupu zostaną wynegocjowane po zatwierdzeniu przez Kongres. Warto jednak zaznaczyć, że decyzja o zakupie została podjęta po tym, jak w październiku ubiegłego roku Pentagon ogłosił cennik na samoloty typu F-35 na kolejne trzy lata i była ona niższa o 13% w porównaniu do poprzedniego zestawienia.

13 stycznia: Zjednoczone Emiraty Arabskie zainwestują w Indonezji niemal 23 mld USD. Prezydent Joko Widodo spotkał się z następcą tronu Abu Dhabi - Mohammedem bin Zayed. Przedstawiciele obu stron podpisali szereg umów inwestycyjnych opiewających łącznie na niemal 23 mld USD. Inwestycje z ZEA mają zostać dokonane za pośrednictwem nowo powołanego funduszu w skład którego mają również wejść japoński Softbank and United States International Development Finance Corporation. Najważniejsze porozumienie opiewa na ponad 12,6 mld USD i odnosi się do wspólnej inwestycji Pertamina (indonezyjski państwowy koncern wydobywający i przetwarzający ropę i gaz) oraz Abu Dhabi National Oil Company w budowę rafinerii

w Zachodniej Jawie. Pozostałe inwestycje dotyczą m.in. portów, energii odnawialnej oraz rolnictwa. Joko Widodo zapowiedział, że podczas swojej drugiej kadencji skupi się na zwiększeniu bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Indonezji.

14 stycznia: filipiński prawnik zrezygnował z udziału w sprawie przed MTK przeciwko Rodrigo Duterte. Jude Sabio poinformował w liście do prokuratora Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK) - Fatou Bensouda, o wycofaniu się ze skargi, którą złożył w 2017 roku przeciwko prezydentowi Rodrigo Duterte w związku z jego domniemanym udziałem w zleceniu zabójstw podczas krwawej kampanii antynarkotykowej. Jude Sabio reprezentuje swojego klienta - Edgar Matobato, który złożył zeznania przez filipińskim senatem, twierdząc, że należał do oddziału uderzeniowego, wykonującego polecenia od prezydenta. Filipiński prawnik stwierdził, że sprawa przeciwko Duterte przed MTK jest wykorzystywana do ataków przez opozycję, dlatego powinna zostać wycofana. Zgodnie z regulaminem MTK nawet po wycofaniu się podmiotu, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania trybunał może kontynuować śledztwo bez jego dalszego udziału. Jeden z głównych krytyków Rodrigo Duterte – były senator Antontio Trillanes, stwierdził, iż na decyzję Jude Sabio najprawdopodobniej mieli wpływ współpracownicy prezydenta.

14 stycznia: Indonezja i Tajlandia zacieśniają współpracę wywiadowczą. Podczas wizyty generała tajskiej armii - Apirat Kongsompong, w indonezyjskiej prowincji Aceh podpisano porozumienie o wymianie danych wywiadowczych, dotyczących działań grup ekstremistycznych zagrażających bezpieczeństwu narodowemu. Generał odwiedził prowincję Aceh, ponieważ to właśnie tam tajskie grupy powstańcze realizowały szkolenia i planowały ataki na terytorium Tajlandii. Rząd w Bangkoku walczy z ekstremistami muzułmańskimi działającymi w południowych prowincjach Yala, Pattani i Narathiwat. W walkach między wojskiem i członkami grup rebelianckich zginęło ponad 7000 osób od 2004 roku.

14 stycznia: w Wietnamie odbyło się pierwsze spotkanie specjalistów ds. ekonomii ASEAN w 2020 roku. Wydarzenie o hasle przewodnim „Spójność i Dynamika” poświęcone priorytetom w rozwoju ekonomicznym Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej zostało zorganizowane przez ministerstwo przemysłu i handlu Wietnamu oraz inne rządowe agencje w Hanoi. Przedstawiciele wszystkich dziesięciu państw zapoznali się z 14 projektami inicjatyw przygotowanych przez wietnamskich specjalistów, mających na celu wzmocnienie wewnątrzregionalnych powiązań gospodarczych, promocję partnerstwa na rzecz pokoju i zrównoważonego rozwoju oraz poprawę zdolności adaptacyjnych i wydajności operacyjnej administracji ASEAN.

14 stycznia: amerykański attaché wojskowy w Kambodży odwiedził bazę marynarki wojennej w Ream. Pułkownik Marcus Ferrara spotkał się z dowódcą bazy marynarki w Ream z wiceadmirałem Ouk Seyha'em. Wizyta amerykańskiego attaché wojskowego jest odpowiedzią na doniesienia o tajnym porozumieniu między Kambodżą i Chinami w sprawie wykorzystania przez chińską marynarkę wojenną bazy w Ream, co zwiększy możliwości bojowe Pekinu i stanowi poważne zagrożenie strategiczne dla interesów Stanów Zjednoczonych w regionie. Rzeczniczka amerykańskiej ambasady - Emily V. Zeeberg, nie udzieliła informacji, które części bazy

zostały udostępnione pułkownikowi, ani czy temat możliwości stacjonowania chińskich żołnierzy w Kambodży został w ogóle poruszony. Rząd Kambodży cały czas utrzymuje, że nie istnieje żadna tajna umowa z chińskimi władzami. Zorganizowano nawet specjalną wizytację w bazie dla 70 dziennikarzy, która miała rozwiązać wszelkie wątpliwości.

15 stycznia: rozpoczął się proces głównego opozycjonisty w Kambodży. Współzałożyciel Partii Ratunku Narodowego Kambodży (rozwiązanej przez Sąd Najwyższy w 2017 roku) - Kem Sokha, został pierwszy raz aresztowany w 2017 roku za udział w spisku na rzecz obalenia rządu w Kambodży, ale z więzienia umieszczono go w areszcie domowym. Za zarzucane mu czyny grozi 30 lat kary pozbawienia wolności. Według jego prawników proces może potrwać około miesiąca. Adwokaci są przekonani o niewinności swojego klienta, ponieważ nie przedstawiono żadnych dowodów winy. Amnesty International nazwała proces „kpiną z wymiaru sprawiedliwości”, a Departament Stanu USA stwierdził, że zarzuty „wydają się być motywowane politycznie”. Proces opozycjonisty może okazać się kluczowy w przypadku decyzji Unii Europejskiej w sprawie taryf celnych wobec Kambodży. Jeżeli UE uzna, że premier Hun Sen nadużywa władzy i kieruje państwo w stronę autorytaryzmu, wtedy gospodarka państwa może ucierpieć na zwiększeniu taryf na produkty z Kambodży.

15 stycznia: Indonezja zwiększyła budżet na obronność kraju. Rząd w Dżakarcie podjął decyzję o zwiększeniu budżetu obronnego na 2020 do kwoty 9,6 mld USD. Jest to wzrost o 20% w porównaniu do roku 2019. W ten sposób na obronę zostanie przeznaczonych 8% całego budżetu na 2020 rok.

16 stycznia: Filipiny zakupią uzbrojenie od rosyjsko-indyjskiego konsorcjum. Minister obrony Filipin - Delfin Lorenzana, poinformował o planach podpisania umowy na zakup dwóch baterii pocisków PJ-10 BrahMos w pierwszym lub drugim kwartale 2020 roku z firmą BrahMos Aerospace. Jedna bateria raketowa odpowiada trzem mobilnym wyrzutniom autonomicznym, z których każda posiada dwie lub trzy rakiety PJ-10 BrahMos, będącymi ponaddzwiękowymi pociskami manewrującymi o średnim zasięgu (120-290 km). Rakiety mają zostać zakupione w ramach programu zbrojeniowego na lata 2018-2022, którego budżet wynosi 5,89 mld USD.

16 stycznia: Indonezja zachęca Wietnam do inwestycji w łowiska w pobliżu Natuna. Podczas swojej wizyty w Ho Chi Minh, minister spraw zagranicznych - Retno Marsudi, spotkał się z dyrektorem Hai Nam Company Limited - Nguyen Thi Thu Sac, jednego z głównych importerów indonezyjskich owoców morza (w ubiegłym roku wartość importu osiągnęła kwotę 2,5 mld USD). Oprócz zwiększenia importu padła również propozycja wspólnej inwestycji w fabrykę przetwórstwa rybnego na jednej z wysp Natuna. Jest to kolejny element mający na celu ograniczenie nielegalnych połowów przez wietnamskie kutry rybackie, a także sposób alternatywnego rozwiązania incydentów z chińskimi statkami rybackimi.

17 stycznia: w Wietnamie odbył się nieformalny szczyt ministrów spraw zagranicznych ASEAN. Biorąc pod uwagę fakt prezydencji Wietnamu w ASEAN w 2020 roku, to właśnie w Nha Trang odbył się pierwszy, nieformalny szczyt szefów dyplomacji państw członkowskich ASEAN.

Przedstawiciele państw Azji Południowo-Wschodniej umówili na spotkaniu kierunki działania stowarzyszenia w 2020 roku, a także główne wyzwania i zagrożenia. Do najważniejszych kwestii zaliczono między innymi proces repatriacyjny muzułmańskiej mniejszości etnicznej Rohingja z Bangladeszu do Birmy, a także sytuację na Morzu Południowochińskim. Zgodnie z oficjalnym oświadczeniem wydanym po spotkaniu, ASEAN zintensyfikuje swoje wysiłki na rzecz pomocy Birmie w celu zapewnienia pomocy humanitarnej dla wszystkich osób poszkodowanych napięciami na tle etnicznym i religijnym. Oprócz tego zwrócono uwagę na nieprzerwany proces powiększania przez Chiny sztucznych wysp na Morzu Południowochińskim i budowaniu na nich infrastruktury militarnej. Duża obecność chińskich jednostek na tym obszarze oraz seria poważnych incydentów w ubiegłym roku spowodowały zmniejszenie zaufania wobec działań Pekinu. Wezwano do powstrzymania się od agresji i postępowania zgodnie z prawem międzynarodowym, a także zaangażowania w prace nad Kodeksem Postępowania. Ponadto z entuzjazmem przyjęto propozycję Donalda Trumpa o chęci zorganizowania przez Stany Zjednoczone specjalnego szczytu ASEAN-USA w marcu bieżącego roku (nie podano jeszcze konkretnej daty) w Las Vegas z okazji piątek rocznicy strategicznego partnerstwa ASEAN-USA. Jest to również odpowiedź amerykańskiego prezydenta na niepokój państw regionu z uwagi na wyjątkowo niską rangę przedstawicieli Stanów Zjednoczonych podczas szczytu Azji Wschodniej z listopada ubiegłego roku.

17 stycznia: Indonezja dąży do zwiększenia swojej floty o jednostki oceaniczne. Według doniesień minister obrony Indonezji – Prabowo Subianto zakupił właśnie od Danii fregaty o długości o 138 do 150 metrów, dzięki czemu będą mogły prowadzić patrole na oceanie, co przyczyni się do zwiększenia patrolowanego obszaru. Jest to jeszcze jeden skutek ostatnich wydarzeń wokół Wysp Natuna, gdzie chińskie statki rybackie i straże przybrzeżnej naruszyły indonezyjską wyłączną strefę ekonomiczną. Rząd w Dżakarcie niedawno podjął decyzję o zwiększeniu budżetu na obronność kraju, a co za tym idzie w planach będzie zakup kolejnych statków zwiększających możliwości Agencji Bezpieczeństwa Morskiego (Badan Keamanan Laut, Bakamla). W Izbie Reprezentantów znalazł się z kolei projekt przekształcający Bakamla w regularną straż przybrzeżną, co ma nie tylko podnieść rangę jednostki, ale ułatwi kwestie formalne podczas konfrontacji ze statkami chińskiej straży przybrzeżnej.

17 stycznia: były szef filipińskiej policji odpowiedzialny za wojnę antynarkotykową oskarżony o korupcję. Departament Sprawiedliwości ogłosił, że były dowódca policji, odpowiedzialny za szandarowy program walki z przestępczością narkotykową autorstwa prezydenta Duterte, zostanie oskarżony o korupcję i ochronę funkcjonariuszy powiązanych z handlem narkotykami. Oscar Albayalde podał się do dymisji w październiku 2019 roku. Zgodnie z informacjami Departamentu Sprawiedliwości w aferę zaangażowanych jest 13 innych funkcjonariuszy, którzy nie zgłosili przejęcia 163 kg narkotyków i 517 tys. USD w gotówce. Za popełnione przestępstwa podejrzanym grozi kara co najmniej 10 lat pozbawienia wolności.

18 stycznia: Tajlandia podpisała umowę na budowę linii kolejowej dużych prędkości. Konsorcjum kierowane przez Charoen Pokphand Group, największy konglomerat Tajlandii, podpi-

sało umowę z państwową koleją Tajlandii jesienią 2019 roku na budowę linii szybkiej kolei łączącej lotniska Suvarnabhumi, Don Mueang International i U-Tapao International. Otwarcie trasy, która skróci czas podróży do jednej godziny, przewidziano na 2023 rok. W podpisaniu umowy o wartości 7,39 mld USD z prezesem CP Group - Suphachai Chearavanont, uczestniczył premier Tajlandii - Prayuth Chan-ocha. Group CP, która zajmuje się głównie żywnością i sprzedają detaliczną, nie ma specjalistycznej wiedzy z zakresu budowy i zarządzania koleją, dlatego w konsorcjum znalazł się operator kolejowy Bangkok Expressway i Metro. Stąd w projekcie będzie uczestniczyła jeszcze inna firma specjalizująca się w budowie kolei dużych prędkości. Najprawdopodobniej będzie to Ferrovie dello Stato Italiane, właściciel włoskiej kolei krajowej.

21 stycznia: główna partia opozycyjna Tajlandii została uniewinniona przez Trybunał Konstytucyjny. Na podstawie aktywności jej członków w mediach społecznościowych i treści w publikacjach naukowych partia Future Forward została oskarżona o działania wymierzone przeciwko monarchii. Ponadto zarzucono partii współpracę z tajnymi stowarzyszeniami takich jak iluminaci, ponieważ w logo Future Forward znajduje się trójkąt. Trybunał odrzucił wszystkie oskarżenia pod adresem polityków opozycji. Natomiast sami oskarżeni argumentują, że oskarżenia były działaniami politycznymi, mającymi na celu likwidację opozycji. Należy podkreślić, że rola króla w Tajlandii jest bardzo duża, a za jego obrazę grozi kara 15 lat pozbawienia wolności.

22 stycznia: Malezja i Singapur rozpoczęły negocjacje w sprawie granic morskich. W Kuala Lumpur odbyły się rozmowy Wspólnego Komitetu Technicznego Malezja-Singapur (MSJTC), które poprowadził Chee Wee Kiong, stały sekretarz ministerstwa spraw zagranicznych Singapuru oraz jego malezyjski odpowiednik Datuk Seri Muhammad Shahrul Ikram Yaakob. Spotkanie było poświęcone wyrokowi Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (MTS) w sprawie suwerenności Pedra Branca, Middle Rocks i South Ledge. Obie strony uzgodniły, że dalsze negocjacje będą prowadzone przez podkomitet ds. Wyznaczenia granic morskich. Spór w sprawie przynależności Pedra Branca rozpoczął się w grudniu 1979 roku, kiedy Malezja opublikowała nową mapę wód terytorialnych i granic szelfu kontynentalnego. W 2008 roku MTS rozstrzygnął jednak spór w sprawie Pedra Branca na korzyść Singapuru, odnośnie Middle Rocks na korzyść Malezji, natomiast w przypadku South Ledge ocenił, że z racji tego iż jest to formacja skalna widoczna tylko podczas odpływu, należy do każdego, kto jest właścicielem wód terytorialnych, na których się znajduje.

22 stycznia: parlament Indonezji zgodził się na priorytetowe rozpatrzenie zmian w ustawach dotyczących podatków i prawa pracy. Joko Widodo cały czas podkreśla, że podczas swojej drugiej kadencji chce się skupić na zwiększeniu inwestycji w kraju, a nowe zmiany prawne mają usprawnić ten proces. Wicemarszałek - Muhaimin Iskandar, potwierdził doniesienia o priorytetowym potraktowaniu nowelizacji ustaw regulujących podatki i warunki zatrudnienia. Ustawa o tworzeniu nowych miejsc pracy zrewiduje 79 odrębnych istniejących przepisów i 1244 klauzul, a także ułatwi firmom uzyskanie pozwoleń i złagodzi zasady związane z zagranicznym kapitałem. Z kolei ustawa podatkowa pozwoli rządowi stopniowo obniżyć stopę procentową dla przedsiębiorstw z obecnie obowiązujących 25% do 20%. Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez ministerstwo finansów nowy projekt utworzy również drogę do zniesienia podatku od dywidend

(jeśli środki zostaną ponownie zainwestowane), a także o objmie ulgi podatkowe dla różnych sektorów.

22 stycznia: Birma podpisała z Japonią umowy na pożyczki o wartości 1,1 mld USD. Japońska ambasada w Rangun poinformowała o podpisaniu umów na cztery pożyczki w ramach pomocy rozwojowej. W ceremonii wziął udział japoński ambasador - Maruyama Ichiro i wiceminister ds. planowania, finansów i przemysłu - U Maung Maung Win. Około 420 mln USD zostanie przeznaczone na rozwój systemu kanalizacyjnego w Rangunie. Środki posłużą do remontu i rozbudowy oczyszczalni ścieków, układanie rur kanalizacyjnych i poprawę poziomu życia w centralnej dzielnicy biznesowej Yangon. Projekt spowoduje siedmiokrotny wzrost zdolności miasta do oczyszczania ścieków do 2030 roku (dwa lata po planowanym zakończeniu projektu), przy czym całkowita objętość oczyszczanych ścieków wzrośnie około 130 razy. Szacuje się, że 220 mln USD zostanie przeznaczone na projekt rozwoju obszarów miejskich w celu zmniejszenia zatorów komunikacyjnych i napraw szkód spowodowanych przez powódzie w Rangun. Projekt zakłada modernizację około jedną trzecią głównych kanałów odpływowych w regionie przyczyni się do rozładowania natężenia ruchu, a co za tym idzie zwiększenia bezpieczeństwa na głównych drogach. Dodatkowo ponad 112 mln USD zostanie przeznaczonych na projekt usprawniający dystrybucji energii, którego celem jest naprawa i rozbudowa sieci dystrybucji energii elektrycznej w Rangunie i Mandalay. Warto podkreślić, iż Birma ma najniższy wskaźnik dostępu do energii elektrycznej w Azji Południowo-Wschodniej, a zapotrzebowanie na energię gwałtownie rośnie wraz ze wzrostem inwestycji w projekty rozwojowe. Według ministerstwa energii elektrycznej, zapotrzebowanie na energię wzrośnie do 1588 MW do końca 2020 roku.

23 stycznia: produkcja ropy naftowej na Filipinach spadła w 2019 roku. Zgodnie z danymi ministerstwa ds. energii w ubiegłym roku wyprodukowano 776 093 baryłek ropy, co świadczy o spadku o 39% w porównaniu do 2018 roku. Spadek jest spowodowany zamknięciem dwóch pól naftowych u wybrzeży północno-zachodniej części Palawan.

23 stycznia: Kambodża kolejny raz została oceniona jako najbardziej skorumpowane państwo Azji Południowo-Wschodniej. Zgodnie z najnowszym raportem Transparency International dotyczącego Indeksu Percepcji Korupcji za 2019 roku, Kambodża spadła na 162 miejsce, utrzymując tym samym tytuł najbardziej skorumpowanego państwa w regionie. Po raz 25 opublikowano raport mierzący korupcję w sektorze publicznym, który poddaje ocenie 180 państw. Skala oceny zaczyna się od 0 (najbardziej skorumpowany) do 100 (najmniej skorumpowany). Kambodża zdobyła 20 punktów drugi rok z rzędu, co sugeruje, że wysiłki antykorupcyjne rządu utknęły w martwym punkcie. Średni wynik dla kraju podlegającego ewaluacji w raporcie wynosi 43, co uwydatnia krytyczną sytuację Kambodży. Mimo tej samej ilości punktów co w ubiegłym roku to jednak zanotowano spadek o jedno miejsce w porównaniu do 2018 roku. Przedstawiciele rządu konsekwentnie odrzucają wyniki raportu, argumentując, że nie jest od miarodajny i nie odzwierciedla faktycznej sytuacji w kraju.

23 stycznia: Japonia poparła raport niezależnej komisji w sprawie zbrodni przeciwko Rohingja. Japońskie ministerstwo spraw zagranicznych wydało oświadczenie, zgodnie z którym

wyraziło zadowolenie z wydania raportu końcowego niezależnej komisji śledczej rządu Birmy dotyczącego łamania praw człowieka w północnym stanie Arakan pod koniec 2017 roku, a także oświadczenie, że będzie badał i ścigał sprawy wszystkie osoby, które dopuściły się jakichkolwiek nieprawidłowości. Raport komisji składa się z 461 stron i zawiera 22 zalecenia dla prezydenta - U Win Myint, i radcy stanu – Aung San Suu Kyi. Dokument stwierdza, że siły bezpieczeństwa dopuściły się zbrodni wojennych i poważnych naruszeń praw człowieka przeciwko muzułmańskiej mniejszości etnicznej Rohingja podczas akcji odwetowej z sierpnia 2017 roku po atakach na rządowe posterunki. Raport nie zgadza się jednak z opinią śledczych ONZ, którzy stwierdzili, iż działania wojska miały charakter ludobójstwa. Prezydent U Win Myint zaaprobował ustalenia komisji i przesłał raport do prokuratora generalnego. Z kolei rząd japoński wyraził głęboką nadzieję, że zarówno rząd Birmy, jak i wojsko niezwłocznie podejmą niezbędne środki prawne w oparciu o zalecenia komisji.

23 stycznia: prezydent Filipin grozi wycofaniem się z porozumienia o przybywaniu amerykańskich wojsk na terenie państwa. Podczas swojego przemówienia w prowincji Leyte, Rodrigo Duterte wezwał Stany Zjednoczone do ponownego rozpatrzenia wize dla senatora Ronalda dela Rosa, grożąc poważnymi konsekwencjami w przypadku odmowy. Zapowiedział bowiem, iż przestanie honorować umowę umożliwiającą stacjonowanie amerykańskich żołnierzy na Filipinach (Visiting Forces Agreement) zawartą w 1999 roku. Prezydent wyznaczył miesiąc na podjęcie decyzji w tej sprawie. Odmowa amerykańskiej wize dla senatora Ronalda dela Rosa jest najprawdopodobniej skutkiem jego zaangażowania w kontrowersyjną kampanię antynarkotykową w kraju, w wyniku której aresztowano między innymi senator Leilę De Limę, znaną z ostrej krytyki prezydenta.

23 stycznia: prezydent Filipin nie przyjedzie na specjalny szczyt liderów ASEAN w Stanach Zjednoczonych. W wywiadzie dla rosyjskiej stacji telewizyjnej Russia Today, Rodrigo Duterte stwierdził, że nie przyjmie zaproszenia Donalda Trumpa na specjalny szczyt liderów państw ASEAN, który ma się odbyć w Las Vegas w marcu bieżącego roku. Stwierdził, że jest to skutek amerykańskiej krytyki jego rządów (zwłaszcza sztandarowego programu walki z przestępczością narkotykową), rozpoczętej jeszcze przez byłego prezydenta Baracka Obamę.

23 stycznia: Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości przyjął środki tymczasowe w sprawie Rohingja w Birmie. MTS wezwał rząd Birmy do ochrony praw muzułmańskiej mniejszości etnicznej Rohingja, po tym jak byli celem prześladowań od sierpnia 2017 roku. Decyzja została podjęta w oparciu o raport niezależnej komisji wspieranej przez ONZ, która przeprowadziła śledztwo we wrześniu 2019 roku. Jego wyniki wykazały, że ponad 600 tys. Rohingja nadal przebywających na terytorium Birmy może stać się ofiarą zbrodni ludobójstwa. Postępowanie zostało wszczęte na wniosek Gambii z 11 listopada ubiegłego roku. Natomiast radcy stanu Birmy i jednocześnie minister spraw zagranicznych – Aung San Suu Kyi, na przesłuchaniu w grudniu zgodziła się na wdrożenie wszystkich środków zalecanych przez MTS. Trybunał jednogłośnie nakazał rządowi w Birmie, aby nie dopuścił do działań zawartych w art. 2 konwencji ONZ w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa. Ma również dopilnować, aby wojsko

nie popełniło kolejnych zbrodni oraz podjąć skuteczne środki w celu zachowania dowodów związanych z wcześniejszymi przypadkami łamania prawa. Na rząd nałożono również obowiązek złożenia sprawozdania z wykonania nakazu w ciągu czterech miesięcy, a kolejne co sześć miesięcy.

24 stycznia: straż przybrzeżna z Malezji i Japonii wzięła udział w pierwszych w historii wspólnych ćwiczeniach. Shiro Suzuki z japońskiej straży przybrzeżnej powiedział, że duża ilość statków dostarczających surowce do Japonii przepływa przez Cieśninę Malakka, a co za tym idzie wspólne ćwiczenia ze strażą przybrzeżną z Malezji z zakresu zwalczania piractwa i zapobiegania kryzysowym sytuacjom (np. wyciek ropy ze statku) leże w interesie obu państw. Według statystyk w 2019 roku doszło do 82 przypadków piractwa morskiego w Azji.

25 stycznia: filipiński rząd pracuje nad możliwościami rezygnacji z porozumienia o stacjonowaniu amerykańskich wojsk. Minister sprawiedliwości - Menardo Guevarra, poinformował o pracach mających na celu rozpatrzenie warunków formalnych ewentualnego wycofania się z Visiting Forces Agreement. Do kluczowych kwestii należy, czy taka decyzja musi być zaakceptowana przez senat i czy trzeba podać określony powód rezygnacji, a także jakie będą skutki dla współpracy z zakresu obrony ze Stanami Zjednoczonymi w ramach traktatu o wzajemnej obronie z 1951 roku. Wszystkie możliwe scenariusze zostaną przedstawione prezydentowi Duterte.

25 stycznia: kolejne ofiary śmiertelne wśród Rohingja w wyniku działań wojska. Członek parlamentu z miasteczka Buthidaung na północy stanu Arakan - Maung Kyaw Zan, poinformował o dwóch ofiarach śmiertelnych i siedmiu rannych po ostrzale wojskowym wioski Kin Taung. Birmańska armia odmówiła wzięcia odpowiedzialności za ofiary wśród cywili, tłumacząc, że przeprowadzenie ostrzału wioski było odpowiedzią na wcześniejszy atak rebeliantów na jeden z mostów, kontrolowanych przez armię. Incydent nabiera większego znaczenia w świetle rekomendacji ONZ sprzed dwóch dni, które nakazało rządowi w Birmie ochronę mniejszości etnicznych w kraju.

27 stycznia: wymiana handlowa Kambodży i Tajlandii wzrosła w ubiegłym roku o 7,14%. Rząd Kambodży poinformował w komunikacie prasowym, że dwustronna wymiana handlowa w 2019 roku wyniosła 9 mld USD, a co za tym idzie zanotowano wzrost w porównaniu do roku 2018, kiedy łączna wartość wyniosła 8,4 mld USD. Podczas kilku ostatnich spotkań przedstawicieli obu państw złożono jednak deklaracje w sprawie intensyfikacji wysiłków na rzecz osiągnięcia współpracy gospodarczej na poziomie 15 mld USD. Wiceprezes Izby Handlowej Kambodży - Lim Heng, poinformował, iż głównymi towarami eksportowymi do Tajlandii są produkty rolne, takie jak ryż, kukurydza, soja, maniok, orzechy nerkowca i mango. Z kolei Kambodża importuje głównie sprzęt elektroniczny, materiały budowlane, kosmetyki i sprzęt AGD. Z danych Rady Rozwoju Kambodży wynika, że Tajlandia znajduje się w pierwszej dziewiątce państw, które rozszerzyły swoje inwestycje w Kambodży w latach 1994-2017, a wartość inwestycji wyniosła 967,89 mln USD.

29 stycznia: dowódca filipińskiej marynarki wojennej zapowiedział kontynuację ćwiczeń z amerykańskimi żołnierzami niezależnie od losów VFA. Wiceadmirał - Robert Empedrad, zapowiedział, że nawet jeżeli dojdzie do wycofania się Filipin z Visiting Force Agreement VFA, jak zapowiada prezydent Duterte, to marynarka wojenna nadal będzie kontynuowała ćwiczenia z amerykańskimi żołnierzami. Wypowiedź wiceadmirała świadczy o skali przywiązania filipińskich żołnierzy do współpracy ze Stanami Zjednoczonymi z zakresu bezpieczeństwa.

29 stycznia: ujawniona została informacja o zakupie przez Wietnam rosyjskich samolotów. Według informacji przedstawionych przez Vedomosti, w ubiegłym roku Wietnam zakupił co najmniej dwanaście samolotów bojowych Yak-130 o specyfikacji szkoleniowej za kwotę 350 mln USD. Według dostępnych informacji samoloty Yak-130 są dostarczane przez Rosję do takich państw jak Algieria, Bangladesz, Birma, Laosu i Białoruś. Informacje nie zostały jednak potwierdzone przez producenta samolotów – Rosoboronexport, jak i przedstawiciele rządu.

30 stycznia: dowódca wojsk Tajlandii wezwał do usprawnienia współpracy militarnej pomiędzy państwami ASEAN. Generał Apirat Kongsompong podsumowując wizytę wysokich przedstawicieli armii w Brunei, gdzie doszło między innymi do spotkania z dowódcą sił lądowych tego państwa – generałem Awang Khairul Hamed bin Awang Haji Lampo. Tajski generał podkreślił potrzebę intensyfikacji współpracy militarnej pomiędzy państwami członkowskimi Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej w celu zwiększenia efektywności w operacjach humanitarnych i pomocy w razie klęsk żywiołowych.

30 stycznia: prezydent Filipin zakazał swojemu gabinetowi wyjazdów do Stanów Zjednoczonych. Minister spraw wewnętrznych - Eduardo Ano, poinformował o wydaniu przez Rodrigo Duterte dyrektywy dla członków swojego gabinetu, żeby nie wyjeżdżali do Stanów Zjednoczonych. Jest to kolejny efekt unieważnienia amerykańskiej wizej dla senatora RONALDA DELA ROSA, który był szefem krajowej policji, a co za tym idzie koordynował kampanię zwalczania przestępczości narkotykowej, zapoczątkowanej przez prezydenta zaraz po wygraniu wyborów w 2016 roku.

31 stycznia: komitetu obrony Filipin i Indii wzięły udział w trzeciej edycji wspólnej integracji. Szef sztabu marynarki wojennej - kontradmirał Rey Dela Cruz, powitał delegację z Indii, na czele której stanął komandor Pradeep Singh. Rzeczniczka marynarki wojennej Filipin - Christina Roxas, poinformowała, że przedstawiciele obu stron analizowali nowe metody usprawnienia współpracy w zakresie obrony, zwłaszcza poprzez szkolenia i ćwiczenia. Biorąc pod uwagę fakt, iż w 2017 oba państwa podpisały umowę w sprawie obrony i logistyki, wszystko wskazuje na zwiększenie współpracy z zakresu zdolności militarnych.

KOMENTARZ

Prezydent Rodrigo Duterte zapowiedział anulowanie porozumienia ze Stanami Zjednoczonymi dotyczącego możliwości stacjonowania amerykańskich żołnierzy na Filipinach (Visiting Forces Agreement, VFA) zawartą w 1999 roku. Co prawda,

decyzja nie została jeszcze podjęta, ale wszystko zostało uzależnione od amerykańskich działań w sprawie wizy dla senatora Ronalda dela Rosy. Nie uzyskał on bowiem wizy w związku z jego zaangażowaniem w aresztowaniem senator Leily De Limy, znanej z ostrej krytyki prezydenta Duterte i jego kampanii antynarkotykowej, w wyniku której zabito kilka lub nawet kilkanaście tysięcy osób. Abstrahując od przyczyn, warto przeanalizować ewentualne skutki, jakie za sobą niesie wycofanie się Manili z VFA.

Odkąd sojusz Stany Zjednoczone-Filipiny narodził się na mocy traktatu o wzajemnej obronie w 1951 roku, przeszedł już kilka ciężki testów. W latach 70-tych XX wieku doszło do renegocjacji podstawowych warunków porozumienia, następnie w latach 90-tych zamknięto szereg amerykańskich baz na terytorium kraju, a od 2010 roku obie strony zmagają się z niesłabnącym wyzwaniem, jakim jest rosnąca asertywność Chińskiej Republiki Ludowej (ChRL) na Morzu Południowochińskim. Największym wyzwaniem w stosunkach dwustronnych okazała się jednak wygrana Rodrigo Duterte w wyborach prezydenckich z 2016 roku. Od momentu przejścia władzy na Filipinach rozpoczął proces dystansowania się od Stanów Zjednoczonych, przy jednoczesnym zacieśnianiu relacji z głównymi rywalami USA, czyli Chinami i Rosją. Mimo silnych więzi filipińskiej armii z amerykańskimi siłami zbrojnymi, co jest widoczne w przypadku wspólnego zarządzania sytuacjami kryzysowymi, takimi jak chociażby walka z terroryzmem, to jednak można zauważyć wyraźne spowolnienie w rozwijaniu współpracy w innych obszarach.

Niewątpliwie kolejny testem dla relacji Manila-Waszyngton będzie decyzja w sprawie VFA, czyli umowy ratyfikowanej przez amerykański senat w maju 1999 roku. Porozumienie określające warunki tymczasowego przebywania rotacyjnych jednostek amerykańskich żołnierzy na terytorium Filipin w związku z zamknięciem baz wojskowych, było odpowiedzią na coraz silniejsze zaniepokojenia Manili wynikające z rosnącej potęgi ChRL.

Podczas gdy Rodrigo Duterte w swoich wystąpieniach niejednokrotnie podkreślał potrzebę separacji Filipin od Stanów Zjednoczonych, na przykład poprzez zmniejszenie liczby wspólnych ćwiczeń militarnych, ich liczba w rzeczywistości wzrosła w przeciągu ostatnich. Jednak jak zauważa były minister spraw zagranicznych Filipin - Albert del Rosario, wycofanie się VFA może mieć nie tylko poważne skutki wizerunkowe, ale również może negatywnie wpłynąć na ewentualne egzekwowanie wzajemnego traktatu obronnego.

Z perspektywy Stanów Zjednoczonych groźba prezydenta Filipin także rodzi poważne konsekwencje wizerunkowe wykraczające poza sojusz dwustronny. Biorąc pod uwagę niepokój, jaki wzbudziło zamknięcie amerykańskich baz wojskowych w latach 90-tych, można zakładać, że rozwiązanie VFA też odbije się szerokim echem w regionie. Zmniejszenie amerykańskiej obecności na Filipinach ograniczy możliwości Waszyngtonu związane z przeciwdziałaniem chińskiej ekspansji w regionie, co prawdopodobnie wpłynie na spadek zaufanie pozostałych państw Azji Południowo-Wschodniej do Donalda Trumpa i jego deklaracji o przeciwdziałaniu zapędom Pekinu, zwłaszcza w kontekście Morza Południowochińskiego czy strategii dotyczącej Indo-Pacyfiku.

Warto podkreślić, że mimo starań Rodrigo Duterte na rzecz wzmocnienia relacji z Rosją i Chinami, zależność Filipin od Stanów Zjednoczonych jest nadal bardzo duża. Mowa

tutaj nie tylko o szkoleniach, wsparciu zarówno technicznym jak i technologicznym. Waszyngton niejednokrotnie udzielał Manili wsparcia podczas katastrof naturalnych oraz innych zagrożeń związanych z piractwem morskim czy terroryzmem. Ponadto, tak zdecydowany krok jak rozwiązanie VFA osłabiłoby pozycję negocjacyjną Manili w rozmowach dotyczących kluczowych zagadnień z zakresu bezpieczeństwa z Moskwą i co ważniejsze z Pekinem. Trudno jednak przewidzieć dokładny przebieg sytuacji, ponieważ dużo zależy od tego, na jakich zasadach dojdzie do ewentualnego wycofania się Filipin z VFA.

Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości (MTS) orzekł, że Birma musi podjąć szereg środków tymczasowych, aby zapobiec dalszym zbrodniom ludobójstwa na muzułmańskiej mniejszości etnicznej Rohingja. Ponad 600 tys. przedstawicieli tej mniejszości wciąż przebywa na terytorium Birmy. Decyzja została podjęta po ponad dwóch latach operacji wojskowych w Birmy, mających na celu wykrycie i unieszkodliwienie ekstremistów należących do Rohingja, podczas których głównie ucierpiała ludność cywilna. Sprawą zajął się MTS na wniosek Gambii wspartej przez Organizację Współpracy Islamskiej. Zaskakującym jest fakt, że sprawa została zgłoszona do MTS przez Gambię, a nie przez Bangladesz, który nie dość, że sąsiaduje z Birma, to dodatkowo na jego terytorium przebywa ponad 750 tys. uchodźców Rohingja.

Pierwszy raz w historii MTS w ciągu niecałych dwóch miesięcy od rozpoczęcia obrad podjął jednomyślną decyzję w składzie 17 sędziów o zastosowaniu środków tymczasowych wobec Birmy. Rzecz jasna nie jest to ostateczne rozstrzygnięcie czy birmańskie wojsko dopuściło się ludobójstwa zgodnie z prawem międzynarodowym. Po pierwsze postępowania w tego rodzaju sprawach trwa długie lata, a po drugie trzeba zgromadzić ogromny materiał dowodowy. Świadczy o tym chociażby postępowanie odnośnie ludobójstwa w Bośni i Chorwacji w latach 90-tych XX wieku, gdzie dowody okazały się niewystarczające, dlatego ostateczne wyroki dotyczyły zbrodni wojennych i przeciwko ludzkości. Obecna decyzja MTS świadczy jednak o poważnych przesłankach, iż mogło dojść do zbrodni ludobójstwa, a co za tym idzie jest poważnym ostrzeżeniem dla rządu w Naypyidaw.

Zgodnie z decyzją MTS od Birmy oczekuje się następujących kroków:

- aktywnego zapobiegania działaniom o znamionach ludobójstwa przeciwko Rohingja,
- uniemożliwienia wojsku i grupom paramilitarnym przeprowadzenia lub nakłaniania do działań o charakterze ludobójczym,
- zachowania i zabezpieczenia wszelkich dowodów dotyczących łamania praw człowieka istotnych z punktu widzenia prowadzonego postępowania,
- składania raportów co sześć miesięcy na temat sytuacji Rohingja w kraju co sześć miesięcy do MTS.

Obowiązki nałożone przez MTS na Birmę nie należą do najostrzejszych z możliwych, ale biorąc pod uwagę wczesny etap postępowania, mają na celu wstępną stabilizację sytuacji przy jednoczesnej ochronie bezpieczeństwa muzułmańskiej mniejszości etnicznej.

Warto zwrócić uwagę na jasną ocenę sytuacji w Birmy przez MTS, który dostrzegł ryzyko dalszego zagrożenia dla mniejszości etnicznych w tym państwie. Na tak jednoznaczne

stanowisko miała też z pewnością wpływ postawa najbardziej wpływowej osoby w cywilnym rządzie – Aung San Suu Kyi. Radczyni stanu jest laureatką Pokojowej Nagrody Nobla z 1991 roku, ale jej sposób działania po objęciu władzy w państwie w wyborach z 2015 roku uległ znaczącej zmianie, co mogło być efektem konieczności współpracy z wojskowym establishmentem. Nie zmienia to jednak faktu, że w oczach Zachodu Aung San Suu Kyi wyraźnie straciła. Część specjalistów z perspektywy czasu uważa, że wizerunek birmańskiej działaczki, jako jedynej orędowniczki demokratycznej transformacji w kraju, był przekłamaną kreacją okcydentalnych mediów. Obawy na arenie międzynarodowej wzrosły jeszcze bardziej po przemowie radczyni stanu z listopada 2019, w której stanowczo stanęła w obronie swojego państwa w obliczu zaostrzającej się krytyki metod stosowanych przez armię wobec mniejszości. Prześladowania doprowadziły do ucieczki od 800tys. do 1 mln Rohingja do sąsiadującego Bangladeszu, gdzie przybywają w obozie dla uchodźców w pobliżu Koks Badżar.

Retoryka minister spraw zagranicznych Birmy uległa nieznacznemu złagodzeniu podczas przesłuchania przed MTS w Hadze, gdzie przyznała, że doszło do działań naruszających prawa człowieka, a nawet zbrodni wojennych przeciwko Rohingja w wyniku działań zbrojnych. Zaznaczyła jednak, że była to operacja odwetowa na działania terrorystyczne wymierzone przeciwko państwu. Trudno się jednak spodziewać daleko idących ustępstw ze strony Aung San Suu Kyi, ponieważ w 2020 roku odbędą się kolejne wybory. Z uwagi na brak wyraźnej poprawy gospodarczej w kraju, niewydolność energetyczną oraz kontrowersyjne projekty inwestycyjne z Chin, wymagające przesiedleń ludności z dużych obszarów, radczyni stanu będzie musiała się opowiedzieć po stronie większości buddyjskiej, żeby myśleć o powtórzeniu wyniku z ostatnich wyborów. Duży wpływ na poprawę sytuacji Rohingja, zarówno tych, którzy pozostali w Birmy jak i tych, którzy uciekli do Bangladeszu, będzie miała społeczność międzynarodowa, ponieważ MTS nie dysponuje wystarczającymi środkami, żeby wyegzekwować swoje postanowienie. Jeżeli nie będzie presji ze strony Zachodu to jest bardzo prawdopodobne, że rząd Birmy nie zastosuje się do wszystkich zaleceń. W takim przypadku - zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych – Rada Bezpieczeństwa ONZ będzie musiała podjąć się zadania wyegzekwowania na Birmy podporządkowanie się zaleceniom MTS. Działania te będą najprawdopodobniej utrudnione za sprawą Rosji i Chin, które będą się starały wesprzeć rząd w Naypyidaw.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

